

GRIP-regeling 1 t/m 5 en GRIP Rijk

IFV

Instituut
Fysieke
Veiligheid

Al jaren is het de dagelijkse praktijk om bij grote, complexe incidenten op te schalen binnen de GRIP-structuur. Deze structuur beschrijft in vier fasen de organisatie van de rampenbestrijding en crisisbeheersing binnen een veiligheidsregio.

Begin 2013 zijn daar twee extra fasen aan toegevoegd, die betrekking hebben op bovenregionale incidenten.

Deze kennispublicatie licht de nieuwe GRIP-structuur toe.

Wat is GRIP?

Bij een complex incident moeten hulpverleners van de (monodisciplinaire) hulpverleningsdiensten (brandweer, politie, geneeskundige zorg en bevolkingszorg) vanuit hun dagelijkse werkzaamheden snel kunnen omschakelen naar één multidisciplinaire organisatie die de incidentbestrijding ter hand neemt. Om een dergelijke opschaling eenduidig te laten verlopen is de GRIP-structuur¹ ontwikkeld. Daarin wordt beschreven wanneer de in de Wet veiligheidsregio's en Besluit veiligheidsregio's genoemde teams zich formeren en hoe deze onderling samenwerken. De GRIP-structuur is geen wettelijke regeling maar is opgenomen in de regionale crisisplannen van alle 25 veiligheidsregio's.

> Aanvankelijk regionaal

De GRIP-structuur is ontstaan als opschalingstructuur van de zogenaamde algemene kolom. Binnen deze kolom vallen de hulpverleningsdiensten van brandweer, politie, geneeskundige zorg en de gemeente voor zover deze betrokken zijn bij openbare orde

en veiligheid. Afhankelijk van de omvang van een incident vallen deze diensten onder het bevoegd gezag van de burgemeester van de getroffen gemeente óf van de voorzitter van de veiligheidsregio.

> Nu ook bovenregionaal

In het rapport *Eenheid in verscheidenheid* (2013)² zijn op basis van het advies van de bestuurlijke werkgroep bovenregionale samenwerking twee nieuwe fasen aan de GRIP-structuur toegevoegd. Voor een bovenregionaal incident is dit de GRIP 5 en voor een ‘nationaal incident’ de GRIP Rijk.

Hoofdstructuur van de regionale crisisbeheersingsorganisatie

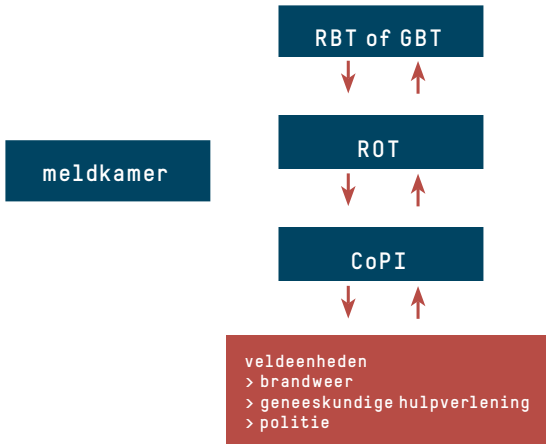
Het Besluit veiligheidsregio's geeft aan hoe de “hoofdstructuur van de rampenbestrijding en crisisbeheersing” er in de veiligheidsregio uitziet. Deze bestaat uit een meldkamer; een commando plaats incident (CoPI); een regionaal operationeel team (ROT); een gemeentelijk beleidsteam (GBT) óf een regionaal beleidsteam (RBT). Daarnaast is er een team bevolkingszorg. Verder dient iedere regio zich voor te bereiden op situaties waarbij meerdere CoPI's moeten worden ingesteld.

De meldkamer alarmeert het ambulancevervoer, de geneeskundige zorg, de brandweer en de politie en ondersteunt vervolgens hun inzet. De samenstelling van het CoPI en het ROT is multidisciplinair. Dit betekent dat beide teams ten minste bestaan uit vertegenwoordigers van politie, brandweer, geneeskundige hulpverlening en bevolkingszorg³. Elk van deze diensten is verantwoordelijk voor de werkzaamheden die binnen de eigen monodisciplinaire processen worden uitgevoerd. Tijdens een incident wordt in het CoPI en in het ROT afgestemd tussen de monodisciplines. Het GBT of het RBT is het adviesteam van het bevoegd gezag. In de meeste veiligheidsregio's zijn de diensten uit de algemene kolom ook vertegenwoordigd in het GBT of het RBT. Dit is geen wettelijke verplichting.

Crisispartners

Afhankelijk van het incident kunnen andere crisispartners vanuit de overheid of vanuit private partijen aan één van de bovengenoemde teams worden toegevoegd.

Hoofdstructuur van de regionale crisisorganisatie

GRIP-opschalingsniveaus

Hieronder volgt een overzicht van de regionale GRIP 1 t/m GRIP 4. Daarna zullen de (nieuwe) GRIP 5 en GRIP Rijk worden toegelicht.

Regionaal

De fasen GRIP 1 t/m GRIP 4 hebben betrekking op de organisatie van de rampenbestrijding en crisisbeheersing door de hulpverleningsdiensten van de veiligheidsregio. Het hoogste opschalingsniveau daarbij is de bestrijding van een ramp of crisis die een effect heeft in meer dan één gemeente, maar beperkt blijft tot het grondgebied van één veiligheidsregio.

GRIP 1

Wanneer bij de bestrijding van een incident meerdere disciplines betrokken zijn en op de plaats van het incident een structurele coördinatie tussen de hulpverleningsdiensten van de veiligheidsregio nodig is, wordt opgeschaald naar GRIP 1. In de directe nabijheid van

het incident wordt dan een CoPI ingericht. Aan het hoofd van dit team staat een Leider CoPI. De werkzaamheden van het CoPI zijn gericht op de bestrijding van de gevolgen van het incident in het brongebied⁴.

GRIP 2

Indien ook structurele inzet van hulpverleningsdiensten buiten het brongebied nodig is, wordt opgeschaald naar GRIP 2. Er is dan sprake van een brongebied en een effectgebied. Naast het CoPI wordt dan een ROT ingericht. Onafhankelijk van de plaats van het incident komt het ROT altijd samen op een vaste locatie in de regio. Vaak is dat het kantoor van de veiligheidsregio. Het ROT staat onder leiding van de leider ROT (ook wel: operationeel leider). Uitgangspunt is dat het ROT zich richt op de incidentbestrijding in het effectgebied. Tevens staat het ROT ten dienste van het CoPI. Het ROT is binnen de regionale rampenbestrijding en crisisbeheersing het hoogste operationele niveau.

GRIP 3

Wanneer tijdens een incident de noodzaak ontstaat tot bestuurlijke betrokkenheid is dat de reden om op te schalen naar GRIP 3. Dat kan zijn wanneer de aard van een incident vraagt om de betrokkenheid van de burgemeester in zijn/haar rol als burgervader of -moeder. Maar bijvoorbeeld ook wanneer het voor de bestrijding van een incident noodzakelijk is dat de burgemeester noodbevoegdheden afkondigt. Naast het CoPI en het ROT wordt dan een gemeentelijk beleidsteam (GBT) gevormd. Dit GBT is het multidisciplinaire adviesteam van de burgemeester die op dat moment het bevoegd gezag bekleedt. De leider ROT ontvangt zijn (strategische) instructies van de burgemeester. In een GRIP 3 spreken we van een incident dat beperkt blijft tot één gemeente.

GRIP 4

Zodra het bron- en/of effectgebied meer dan twee gemeenten bestrijken, is sprake van een incident van meer dan plaatselijke betekenis. In zo'n geval wordt opgeschaald naar GRIP 4 en bekleedt de voorzitter van het bestuur van de veiligheidsregio als enige het bevoegd gezag. Indien voorafgaand aan de opschaling naar GRIP 4 sprake was van een GRIP 3 komt het GBT te vervallen. Het RBT is het adviesteam van de voorzitter van het bestuur van de veiligheidsregio. De leider ROT ontvangt in een GRIP 4 zijn (strategische) instructies van de voorzitter van de veiligheidsregio. De burgemeesters van de getroffen gemeenten, de hoofdofficier van justitie en de voorzitter van het waterschap zijn formeel lid van het RBT. In veel regio's schuiven strategisch adviseurs van de operationele diensten ook aan bij het RBT. In een GRIP 4 is sprake van een incident dat beperkt blijft tot het grondgebied van één veiligheidsregio.

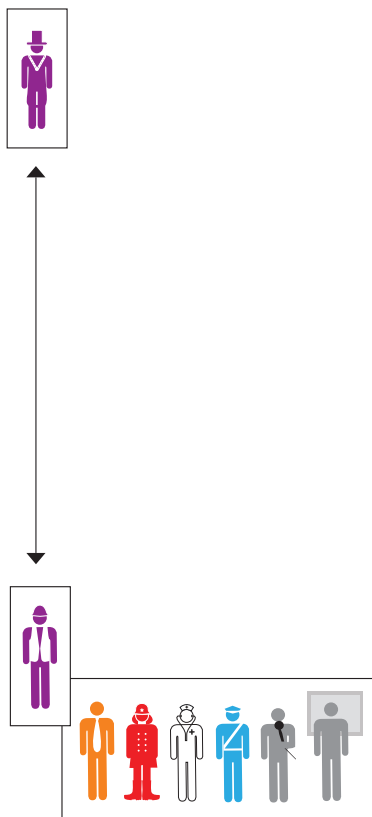
GRIP -structuur

GRIP	Reikwijdte	Teams
1	Brongebied	CoPI
2	Brongebied en effectgebied	CoPI + ROT
3	Bestuurlijke betrokkenheid c.q. besluitvorming	CoPI + ROT + GBT
4	Gemeentegrensoverschrijdend	CoPI + ROT + RBT

GRIP 1

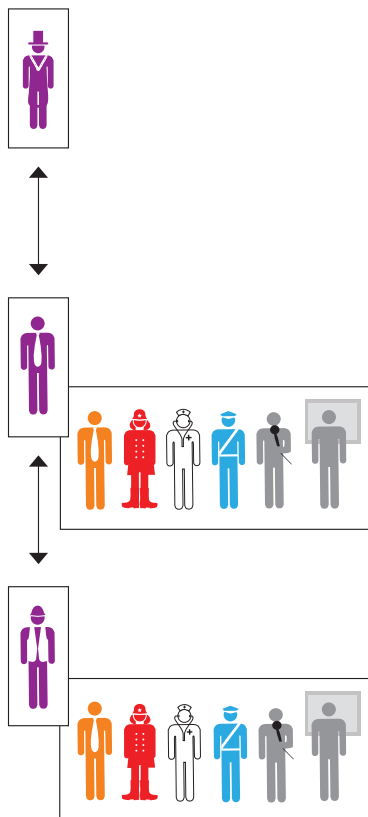

Kernbezetting CoPI

- > leider CoPI
- > Officier van dienst bevolkingszorg*
- > officier van dienst brandweer
- > officier van dienst geneeskundig
- > officier van dienst politie
- > functionaris crisiscommunicatie CoPI
- > informatiemanager CoPI

* Functionaris is niet vermeld in Besluit veiligheidsregio's.

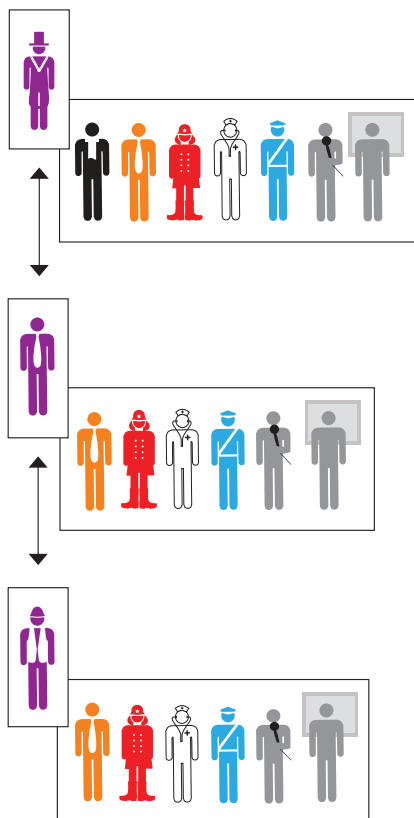
GRIP 2

Kernbezetting ROT

- > leider ROT
- > algemeen commandant bevolkingszorg
- > algemeen commandant brandweertzorg
- > algemeen commandant geneeskundige zorg
- > algemeen commandant politiezorg
- > functionaris crisiscommunicatie ROT
- > informatiemanager ROT

GRIP 3

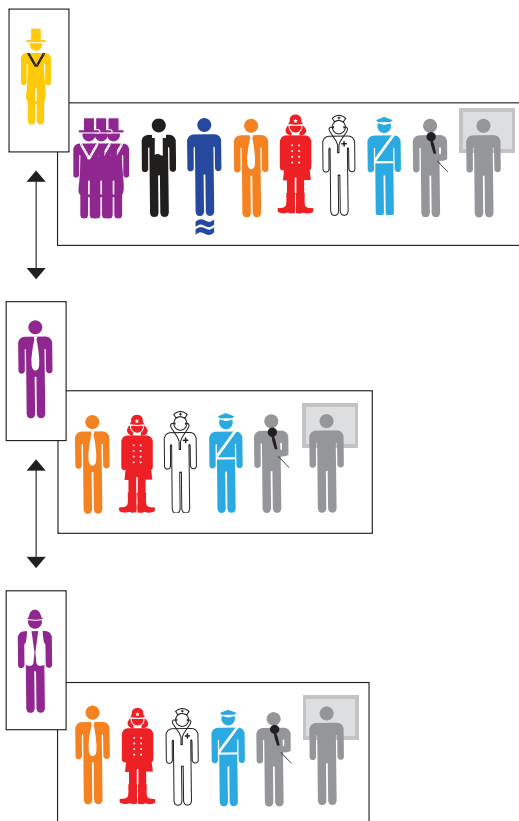

Kernbezetting GBT

- > burgemeester als bevoegd gezag
- > (hoofd)officier van justitie*
- > adviseur GBT bevolkingszorg
- > adviseur GBT brandweer
- > adviseur GBT geneeskundig
- > adviseur GBT politie
- > functionaris crisiscommunicatie GBT*
- > informatiemanager GBT*

* Functionaris is niet vermeld in Besluit veiligheidsregio's

GRIP 4

Kernbezetting RBT

- > voorzitter veiligheidsregio als bevoegd gezag
- > burgemeesters betrokken gemeenten
- > hoofdofficier van justitie
- > voorzitter van elk betrokken waterschap wordt uitgenodigd
- > adviseur RBT bevolkingszorg*
- > adviseur RBT brandweer*
- > adviseur RBT geneeskundig*
- > adviseur RBT politie*
- > functionaris crisiscommunicatie RBT*
- > informatiemanager RBT*

* Functionaris is niet vermeld in Wet veiligheidsregio's

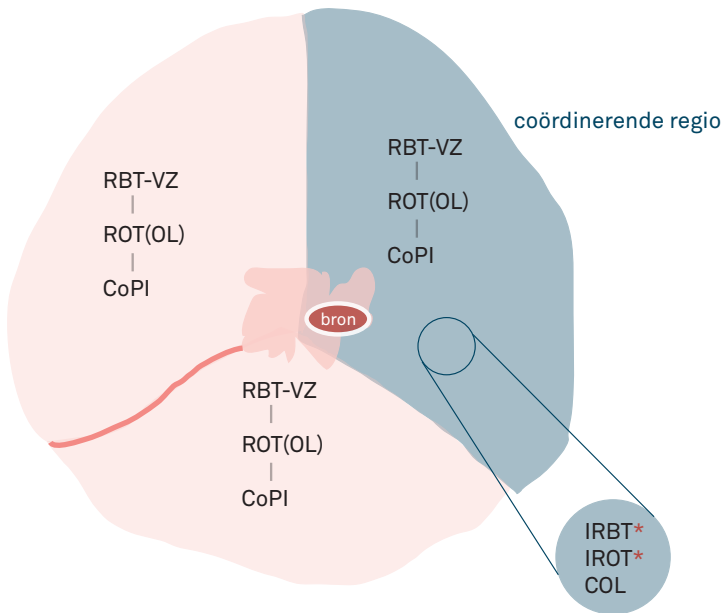
Bovenregionaal

Naar aanleiding van enkele regiogrensoverschrijdende incidenten zoals de brand bij Moerdijk, is de behoefte ontstaan om ook een structuur te ontwikkelen voor bovenregionale incidenten. In *Eenheid in verscheidenheid* worden twee nieuwe fasen beschreven, GRIP 5 en GRIP Rijk. Momenteel worden beide fasen opgenomen in de regionale crisisplannen van de veiligheidsregio's. Voor de crisisbesluitvorming op rijksniveau heeft de ministerraad het Nationaal Handboek Crisisbesluitvorming vastgesteld met daarin GRIP 1 t/m GRIP 5 en GRIP Rijk.

GRIP 5

Wanneer sprake is van een ramp of crisis die zich uitstrekt over meer dan één veiligheidsregio, spreken we voortaan van een GRIP 5. Opschaling naar GRIP 5 gebeurt uitsluitend als daartoe bestuurlijke noodzaak aanwezig is. Voor het afkondigen van een GRIP 5 is een expliciet besluit van de voorzitters van de betrokken veiligheidsregio's vereist. Tijdens een GRIP 5 vindt geen overdracht van het bevoegd gezag plaats naar een 'hoger niveau'. De voorzitters van de betrokken veiligheidsregio's behouden het bevoegd gezag over de diensten die in hun eigen regio bij de rampbestrijding betrokken zijn. Wat wel gebeurt, is dat de veiligheidsregio's gezamenlijk de interregionale incidentbestrijding ter hand nemen, waarbij één veiligheidsregio de bestuurlijke en operationele afhandeling coördineert. Het staat regio's vrij om hierover onderling andere afspraken te maken. Zijn die er niet en er is wel sprake van een duidelijk aanwijsbaar brongebied dan is de regel dat de bronregio de coördinatie op zich neemt. Is er geen duidelijk brongebied dan neemt de regio die gezien de aard van het incident het best is geëquipeerd de coördinatie op zich. *Eenheid in verscheidenheid* adviseert om in de coördinerende regio een coördinerend operationeel leider (COL) aan te wijzen. Op initiatief van de COL wordt onderling contact onderhouden met de operationeel leiders van de andere regio's. Zo nodig bereiden zo bestuurlijke besluitvorming voor, als ware er een interregionaal operationeel team (IROT*). Zo zou er ook een interregionaal beleidsteam (IRBT*) bijeen kunnen worden geroepen. Daarin stemmen de voorzitters gezamenlijk af over de te volgen strategie.

Voorbeeld GRIP 5 met 3 regio's

Indien bestuurlijke noodzaak: GRIP 5

Eén regio coördineert op basis van

a. afspraken tussen regio's of

b. bronregio of

c. best geëquipeerd

Voorzitters veiligheidsregio behouden hun

bevoegd gezag in GRIP 5

* Mogelijk vormt zich een interregionaal beleidsteam (IRBT)

* Mogelijk vormt zich een interregionaal operationeelteam (IROT)

GRIP Rijk

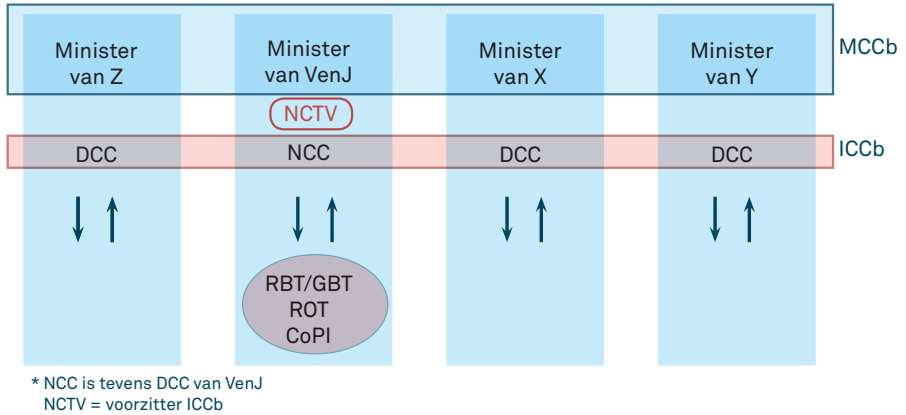
Ketens

Tot nu toe is gesproken over (inter)regionale rampenbestrijding en crisisbeheersing op het terrein van openbare orde en veiligheid: het werkdomein van de veiligheidsregio's. Er zijn echter ook tal van crises denkbaar binnen andere domeinen zoals energievoorziening, drinkwatervoorziening, volksgezondheid, voedselveiligheid en transport. In het jargon worden deze domeinen ook wel (vitale) sectoren of ketens genoemd. In de Bestuurlijke Netwerkaarten Crisisbeheersing⁵ is terug te vinden welk ministerie (lees: sector of keten) het voortouw neemt bij welke 'type crisis'. De ministeries hebben een eigen interne crisisbeheersingsorganisatie, dat zich concentreert rond een departementaal coördinatiecentrum (DCC). Iedere minister heeft binnen zijn/haar eigen keten eigenstandige crisisbevoegdheden. In veel gevallen zijn deze bevoegdheden lager in de keten belegd. Op dit decentrale niveau is het dan de 'rijksheer' die over crisisbevoegdheden beschikt. In de OOV-keten ligt dit anders: daar is de voorzitter van de veiligheidsregio in principe het hoogste bevoegde gezag.

Rijk

Als er sprake is van een crisis waarbij diverse ketens (lees: ministeries) betrokkenheid hebben, kan dat reden zijn om GRIP Rijk af te kondigen. *Eenheid in verscheidenheid* stelt aan GRIP Rijk de voorwaarde dat de "nationale veiligheid" in het geding moet zijn; de vitale belangen van de Staat of de samenleving worden zodanig bedreigd dat er sprake is van een (potentiële) maatschappelijke ontwrichting. De situatie dient dan zodanig te zijn dat deze vraagt om "sturing door het Rijk". De ministeriële commissie crisisbeheersing (MCCb) neemt het besluit tot het afkondigen van een GRIP Rijk. De MCCb is belast met de intersectorale crisisbeheersing en bestaat uit de betrokken ministers en wordt voorgezeten door de minister van VenJ als coördinerend minister of -bij zeer grootschalige crises- door de minister-president. In het MCCb wordt afgestemd tussen de ministers om de integrale crisisbeheersing op dat moment zo goed mogelijk tussen alle betrokken ketens te coördineren. De MCCb neemt geen bevoegdheden over van individuele ministers. De betrokken ministers blijven zodoende het bevoegd gezag binnen hun eigen functionele keten.

GRIP Rijk sectoroverschrijdend

In geval van GRIP Rijk is er ook een interdepartementale commissie crisisbeheersing (ICCb) waarin op hoog ambtelijk niveau wordt afgestemd tussen vertegenwoordigers van de betrokken ministeries. Het Nationaal Crisiscentrum (NCC) ondersteunt de ICCb bij haar werkzaamheden. De ICCb wordt voorgezeten door de nationaal coördinator terrorismebestrijding en veiligheid (NCTV).

In een GRIP Rijk-situatie (maar ook daarbuiten) bestaat de mogelijkheid dat een minister binnen zijn/haar keten een (beleids) aanwijzing geeft aan het 'lagere niveau'. Voor de OOV-keten betekent dit, dat de minister van VenJ een aanwijzing kan geven aan de voorzitter van de veiligheidsregio⁶. Tevens bestaat de mogelijkheid dat de commissaris van de Koning (CdK) namens de minister van VenJ een aanwijzing geeft. In beide gevallen betekent dit niet dat de minister dan wel de CdK in de (uitvoerings)bevoegdheden van de voorzitter van de veiligheidsregio treedt.

Voetnoten

1. Gecoördineerde regionale incidentbestrijdingsprocedure.
2. *Eenheid in verscheidenheid*, Uitwerking Advies Bestuurlijke Werkgroep Bovenregionale Samenwerking, NCTV en Veiligheidsberaad, maart 2013.
3. Het Besluit veiligheidsregio's stelt de deelname van een vertegenwoordiger van bevolkingszorg in het CoPI niet verplicht.
4. Per incident zullen door het CoPI de grenzen van het brongebied worden bepaald.
5. Bestuurlijke Netwerkkarten Crisisbeheersing, 2013, IFV.
6. Of in een GRIP 3 aan de brugmeester van de getroffen gemeente.

Literatuur

Wet veiligheidsregio's

Besluit veiligheidsregio's

Eenheid in verscheidenheid, NCTV en Veiligheidsberaad (2013)

Bestuurlijke Netwerkkarten

Nationaal Handboek Crisisbesluitvorming, NCTV (2013)

Colofon

Uitgave van Infopunt Veiligheid van het Instituut Fysieke Veiligheid,
oktober 2014

Tekst: Frank Cools, adviseur crisisbeheersing IFV

Instituut Fysieke Veiligheid

Het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV) draagt bij aan een veilige samenleving door het versterken van de veiligheidsregio's en hun partners bij het professionaliseren van hun taken. Wij ontwikkelen en delen relevante kennis, wij hebben expertise voor het verwerven en beheren van gemeenschappelijk materieel en wij adviseren de betrokken besturen. Ons motto hierbij is: signaleren en verbinden.

Infopunt Veiligheid, onderdeel van het IFV, is hét centrale vraag- en informatieloket op het gebied van fysieke veiligheid. Beroepsbeoefenaars kunnen hier hun vragen voorleggen aan vakspecialisten. Dat kan telefonisch, per e-mail of via een webformulier. De toegang tot de informatieservice en informatiebemiddeling is laagdrempelig en kosteloos.

Actuele dossiers

De website www.infopuntveiligheid.nl biedt inzage in een online kennisbank met dossiers die actueel worden gehouden door een redactieteam van kennismakelaars en deskundigen uit de praktijk. U hebt 24 uur per dag toegang tot enkele duizenden kennisdocumenten verdeeld over meerdere kennisgebieden. Een belangrijke kennisbron voor veiligheidsregio's, hulpverleningsdiensten, landelijke, provinciale en gemeentelijke overheden en organisaties in de vitale sectoren.

Instituut Fysieke Veiligheid
Infopunt Veiligheid
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
0900 235 112 112 (lokaal tarief)
www.ifv.nl
www.infopuntveiligheid.nl
infopuntveiligheid@ifv.nl

